

PRVIH 16 V ZILJSKI PODRUŽNICI SPD

LUBO URBAJS

Slovenska planinska organizacija na avstrijskem Koroškem, Slovensko planinsko društvo Celovec, je sredi letošnjega januarja obhajalo častitljiv jubilej — 90-letnico svojega obstoja. Ustanovni občni zbor te planinske organizacije, imenovane Ziljska podružnica Slovenskega planinskega društva, je bil 18. januarja 1900 v Borljah v zahodnem delu Ziljske doline. Ta datum je hkrati rojstni dan sedanjega planinskega društva na Koroškem.

Z ustanovitvijo Slovenskega planinskega društva v Ljubljani leta 1893 se je zanimanje za planinstvo začelo hitro širiti po vsem slovenskem ozemlju. Nastale so številne podružnice, med njimi na Koroškem omenjena Ziljska podružnica.

V istem času je na slovenskem ozemlju delovala cela vrsta nemških planinskih organizacij: pet sekcij Nemško-avstrijskega društva (Deutsch-österreichischer Alpenverein), in sicer Kranjska, mariborska, celja, beljaška in tržaška, Oesterreichischer Turisten Club in Naturfreunde, ki so si lastile naše gore. Markirale so nemške poti, gradile nemške kočje in tako slovenskim goram ustvarjale nemški videz. Zaradi te Slovincem škodljive dejavnosti je imelo takratno planinstvo pomembno narodnoobrambno nalogo. Delo Slovenskega planinskega društva in njegovih podružnic je bilo sestavni del boja za ohranitev slovenstva. To delo sta častno opravila tudi Ziljska in pozneje leta 1907 ustanovljena Koroška podružnica.

Ustanovnega občnega zbora Ziljske podružnice pred 90 leti se je udeležilo 16 planincev. Za predsednika so izvolili deželnega oziroma državnega poslanca Franca Grafenauerja iz Most pri Brdu, za namestnika Ivana Millioniga, po domače Korena iz Zahomca, za tajnika pa Alojzija Knafelca, navdušenega planinca, člana tako imenovanega Slovenskega omizja v Beljaku. Ostali odborniki in člani so bili povečini iz Kanalske in Ziljske doline. Za sedež podružnice so si izbrali Bistrico na Zilji.

Sčasoma se je delovanje Ziljske podružnice razširilo po vsej južni Koroški, zato je Knafelc predlagal, da sedež podružnice premestijo v Celovec in jo preimenujejo v Koroško podružnico, kar se je leta 1907 tudi zgodilo. Leta 1906 je Ziljska podružnica izgubila skoraj vse člane beljaškega Slovenskega omizja, ki so jih na predlog narodnih nasprotnikov premestili v Trst. To je bil vsekakor hud udarec za organizacijo, še posebno zaradi tega, ker je izgubila izredno delavnega

Knafelca. Tega pa je k sreči kot tajnik in blagajnik nove Koroške podružnice nasledil prav tako delaven in navdušen planinec dr. J. Oblak, odvetniški koncipient v Celovcu. Oblak je predvsem poudarjal pomembnost slovenskih napisov, češ da se tako manifestira življenjski na slovenskih tleh, na Koroškem pa se s tem še posebej povzdigne in utrdi narodnostna ideja in varuje narodnostni značaj planin.

S pričetkom prve svetovne vojne je Koroška podružnica SPD nehala obstajati. V plebiscitni dobi so potem krajši čas delovale še tri podružnice, in sicer Podružnica za Mežiško dolino s sedežem v Pliberku, Belska podružnica s sedežem v Velikovcu in Rožanska podružnica s sedežem v Borovljah.

Na ustanovnem občnem zboru Ziljske podružnice Slovenskega planinskega društva so za prvega predsednika izvolili ljudskega tribuna koroških Slovencev, poslanca Franca Grafenauerja. Drugi predsednik Slovenskega planinskega društva v Celovcu je bil ob obnovitve društva leta 1953 do leta 1984 Lubo Urbajs, zdaj pa je predsednik SPD Celovec Franc Kropivnik.

Šele po vojni leta 1953 so slovenski planinci obnovili slovensko planinsko organizacijo na Koroškem, SPD Celovec, v kateri je sedaj včlanjenih več sto planincev in ki se ponša z lastno planinsko postojanko, Kočo nad Arihovo pečjo na Bleščeči planini.

Dejavnost koroških planinskih prednikov, ki so delovali v obel podružnicah, je bila kljub maloštevilnosti (blizu 70 članov) izredna. Tako so na Zahomški planini že leta 1901 odprli planinsko postojanko — Korenovo kočjo in imeli v načrtu gradnjo naslednje planinske kočje, v Zajzeri v Zahodnih Julijskih Alpah, za katero so imeli že kupljeno zemljišče. Veliko pozornost so namenjali gradnji in markiranju planinskih poti, ki so jih opremljali z dvojezičnimi kazipoti. S svojimi fotografijami so sodelovali tudi na fotografskih razstavah v Ljubljani in prirejali izlete; otvoritve Kadilnikove kočje na Golici leta 1905 se je udeležilo prek sto Korošcev. Skratka: kljub materialnim stiskam in maloštevilnosti so planinci obeh podružnic častno izpolnili svojo nalogo, tako da smo danes, ob 90-letnici rojstva naše planinske organizacije, na njihovo delo res lahko ponosni.